

JULBUSKE, JULKRONA OCH »MOSES BRINNANDE BUSKE».

Av

LOUISE HAGBERG.

En ofta anförd och omdiskuterad uppgift är den hos Richard Dybeck i hans Runa befintliga om »julbusken» i Risinge bergslag (Östergötland), vilken sed han anger för åren omkring 1814 såsom vanlig och för år 1843 såsom ännu någon gång förekommande.¹ Ett nyligen gjort fynd har åter gjort denna fråga aktuell. Av professor N. Lithberg har nämligen bland folkdiktsforskaren A. I. Arwidssons efterlämnade, i Kungl. Biblioteket förvarade handskriftssamling ett papper påträffats, som ställts till dr N. E. Hammarstedts förfogande och av denne, efter vidtagen granskning och undersökning, förklarats hava medelbart eller omedelbart legat till grund för den Dybeckska skildringen. Uppteckningen, som Hammarstedt² finner förete »en omedelbarare, sakligare och folkligare prägel» lyder sålunda:

»I Risinge bergslag så wäl som många andra ställen brukas ock jullekar men 14 dagar för jul följes alla drängarna åt i den byn där de är hema och då får hwar bonde i byn tilsläpa säd 2 a 3 kapar hwar, som de sedan låter bräna och får ofta 7 8 til 10 kanor bränwin som til öfwerflöd förtäres på et dyngn, pigorna tilsläper päningar til Serap som läges i bränwinet när dät glöggas pigorna tiger ock wetmiöl af sina matmödrar och baka skorpor som de läga i ölet i en kittel som de kalla kalskål, hwarutj läges äfwen serap. Dätta bäres jn i dansarehuset af 2 flicker och 2 fliker bära den brinande Julbusken däsa fliker äro witkläda med glitterkronor på deras hufwud med myken annor granlåt, julbusken är en tätlumrig granbuske om 4 a 5 quarters

¹ Runa 1842—43, H., 3 sid. 40—41 och 1844, sid. 122—123.

² N. E. Hammarstedt: Jul- eller bröllopsgran. En textkritisk folksedsstudie, i Folkminnesstudier tillägnade Hilding Celander. Göteborg 1926.

1—270808. Fataburen. 1927.

höjd hwilken afhuges wed rotten och sättes i en låda om et kapmåls-rymd med jord utij ock tages liusstumpar om 3 a 4 tums längd ock bines med en trå wed war qwist där sätes paper litet från liuset med bokguld hwilkit gifwer et pråktigt sken, däna busken jnbäres af däsa utsirade fliker då musiken öppnas på sama Melodin som däsa wärsar som flekorna siunga som så lyder.

Wårt wårda brudepar till åra,
 en brinande buske bäras fram
 Twå jungfruer mårde honom bära
 som hema åro i wårt lag,
 förutan Rot med qwist och top,
 däna busken wåxer op.
 himlen gif wårt brudpar lyka,
 wålsigna den (sic!) til siål ock krop.

På brölop siunges dena wärs som han står, men i andra samqwäm brukas wårdfolk i stålet för brudepar.»

Når sedermera Math. Lönnberg (f. 1837 och dotter till prostén Stenhammar i Risinge) år 1875¹ omnåmner »julbusken» såsom en då försvunnen sed, synes hon uteslutande ha begagnat sig av den Dybeck-ska uppgiften såsom väl varande vida utförligare ån hennes egna håg-komster. Att hon sjålv torde haft minne av seden i fråga tycks nåmligen framgå av tvenne i Nordiska Museet förvarade uppsatser av hennes hand. I den första: »Ett besök i hembygden», inkommen på Artur Hazelius' tid, talar hon om en del minnen från sin »barndoms samliv med folket», och i den senare benåmnd »Julfirandet», år 1906 erhållen genom förmedling av dr Hammarstedt, skriver hon: »Flickorna i bygden brukade gå med julbusken, en grant utsmyckad liten gran. De voro sjålvå utstyrda med hvita klådningar och granna hufvudprydnader, de samlade på detta sätt matvaror till en juldans. Jag mins icke om de gingo på någon beståmd afton.» Denna sista punkt tyder ju på egna iåkttagelser.²

¹ Risingebygden för 50 år sedan, i »Land och Folk» 1875.

² Anmårkas bör kanske att förf., som i den första uppsatsen talar om julgranar i sitt barndomshem (omkring år 1845) icke omnåmner denna i den andra, där hon talar om julbusken, således särskiljas dessa två begrepp.

Några i Risinge socken ännu befintliga traditioner om julbusken synas numera icke vara till finnandes. Vid ett kort besök därstädes detta år har jag försökt forska därefter, men de gamla, vilka i denna avsikt tillfrågades, hade alldeles intet att därom förtälja. Även uppgifterna om själva julfirandet voro i det hela taget ganska sparsamma. Ett par sagesmän i 70- och 80-årsåldern berättade, att man förr brukade gå omkring och tigga och samla ihop till juldans, om dansgille annandagen, julbocken och om kringgång med ljusa stjärnan trettondagen o. s. v. Vid sedermera av postassistenten C. A. Levén i Finspång, på begäran ytterligare anställda efterforskningar, varvid ett tjugutal gamla Risingebor utfrågats, ha några spår av julbusken icke heller kunnat påträffats. Detta vad Risinge socken beträffar. Men såväl Dybeck som uppteckningen bland de Arwidssonska papperen angiva, att seden i fråga varit övlig i Risinge bergslag eller Östergötlands norra skogstrakter. Nästa dags färd gick alltså till den närbelägna Skedevi socken. Här träffade jag först på en sagesman som talade om, att i hennes föräldrars ungdomstid (1840- och 50-talen, modern f. i Regna sn) brukade dagarna före jul flickorna gå omkring i stugorna och tigga ihop mjöl till att baka bröd utav till den fest, som sedan under mellandagarna skulle hållas. Pojkarna gingo i stugorna med glögg och sjöngo Staffansvisan. Men om julbusken var intet känt. Nästa sagesman var en i Knorra by född, nu åttioårig kvinna. Efter att ha berättat ett och annat om julfirandet utbrast hon plötsligt: »Men jag glömde ju busken.» Och så kommo följande uppgifter fram, vilka alla bekräftades av en vid samtalet närvarande, i Husby by år 1850 född man, och vilka efteråt ytterligare något fullständigats. Vid dansgillena under »mellandagarna» hade de haft en grän, ungefär meterhög, som kallades »busken». Den placerades i hålet på en mjölkpall, och så sattes stöpta ljus i »busken». Ibland pryddes granen även med klippt eller oklippt grönt papper. Det var ett par pojkar, som buro in den, och en annan pojke bar in glöggpannan, som de tände på. Flickorna kommo efter med bröd. Den brinnande glöggen släcktes genom att locket lades på pannan, och sedan bars såväl denna som »busken» runt. Men att någon visa där-

vid skulle ha sjungits kunde sagesmännen ej erinra sig, liksom ej heller att flickorna skulle ha varit klädda på något särskilt sätt.

Måhända kunna spår efter julbusken påträffas även i andra närbelägna socknar. Men i så fall vilka? Vad menas egentligen med Risinge bergslag? När det gäller att angiva gränserna för en viss bergslag, äro begreppen ofta ganska svävande. Enligt gamla Risingebor, vilka av herr Levén härom tillsports, utgjorde Risinge socken icke någon särskild bergslag för sig, ehuru den del, som föll inom socknen, benämndes Risinge bergslag, utan bildade tillsammans med flera andra socknar en bergslag med gemensam bergsmästare och bergsfogde. Någon sockenskillnad gjordes vanligen ej, när det talades om »Bergslagen», varmed då avsågs norra Östergötlands bergslag, vilken omfattade ungefär Finspångaläns härad eller som det också hette, Risinge tingslag, vartill räknas socknarna Skedevi, Vånga m. fl.¹ — Sedan gammalt har Risinge socken haft bergslags privilegier men förklarades genom ett Kungl. brev av år 1606 höra till Vånga bergslag. År 1830 upphörde emellertid privilegiet, och numera finnas i Risinge socken inga vare sig hyttor, gruvor eller bergsmansgårdar kvar.

Som man kunde tänka sig, att uppgifter om julbusken skulle vara tillfinnandes även i övriga socknar inom tingslaget, ha efterforskningsvägen därstädes igångsatts. En hitintills från Vånga erhållen uppgift² talar visserligen om »julbusken», men den hade enligt sagesmannen »ingen annan betydelse än julgranen sedermera». Den var något över en halv meter hög, prydd med pappersglitter och talgljusstumpar och tändes julaftonskvällen jämte någon annan kväll under helgen. Att stjärngossar gingo omkring på 1850-talet minnes han även, och att de skulle ha glöggpanna och glögg, var de drogo fram. I Gam-malkils sn (Östergötland) hade man även enligt vad en år 1843 född kvinna berättat »julbuske», men den var upphängd i taket med toppen nedåt.³

Benämningen julbuske synes ej ha varit så särdeles ovanlig. Från

¹ Jfr J. A. Almquist: Den civila lokalförvaltningen i Sverige 1523—1630 I, i Meddelanden från Svenska Riksarkivet. Ny följd II. 6. Stockholm 1917 och M. Höjer: Sverige. II. 1, sid. 73. Stockh. 1881.

² Meddelat av Johan Nilsson i Stensäter, Vånga.

³ Föregående meddelare.

Forsa bruk (Ö. Vingåker, Södermanland), som äger områden inom Skedevi sn, har en därstädes född dam meddelat, att hon i sin faders, brukspatron Indebetous efterlämnade papper läst en anteckning om, att han en julafton på 1820-talet hade gått ut i skymningen och huggit en »julbuske» åt sina småsyskon, och plägade han ännu på äldre dagar kalla julgranen för julbuske.¹ Fortsätta vi så upp till Västmanland, berättar en i Ljusnarsbergs skogsbygd år 1839 född man, att de i hans barndomshem hade en granbuske, ibland bara en kvist av en gran, som sattes i en butelj på skänken. Den kläddes med några träpinnar, som de lindade papper omkring, och hängde på snören. Några ljus hade de inte, för hemmet var så fattigt. Den grankvisten kallade de för »julbusken», och mellan jul och nyår satte de den på en pall och dansade omkring den.² Julgranen var ofta bara en liten buske, »som stod i en vattenkruka», säger en annan meddelare från Västmanland.

Vända vi oss däremot till trakten söder om Östergötland, skola vi där finna kvarlevande julbusketraditioner, som mera stämma överens med de om Risingejulbusken omnämnda.

I ovannämnda textkritiska undersökning har Hammarstedt anfört dels en av kand. S. Liljegren i Virserums sn gjord uppteckning och dels en av framlidne intendenten P. G. Wistrand lämnad uppgift från Kråkshults sn. Bägge socknarna äro belägna i nordöstra Småland. I Virserum hade vid 1800-talets mitt gossar och flickor nyårsaftonen gått omkring i gårdarna med en liten ljuspydd gran och under avsjungande av »Goder dag, goder dag, både kvinnor och män» etc. Enligt Wistrands (av hans fader) erhållna uppgift, för vilken tidpunkten förlägges till början av 1800-talet, brukade i Kråkshult gossar iförda vita skjortor, toppmössor och bälten vid trettondagstiden med en ljussmyckad gran gå från gård till gård och sjunga en hymn. Med dessa meddelanden sammanställer Hammarstedt ytterligare några genom undertecknad under en år 1926 i en del smålandssocknar företagen färd erhållna uppgifter, som det torde kunna ha sitt intresse

¹ Meddelat av fröken Hedvig Indebetou, Stockholm.

² Maja Forsslund: Julgranen och dess »föregångare» i Örebro län. Örebro Läns Allm. Bildningsförbunds Årsbok 1923—1924 sid. 58.

att här utförligare meddela. Under resan besöktes även Kråkshults socken, men där funnos numera inga dylika uppgifter att få, då alla de gamla, vilka skulle ha kunnat berätta därom, nu voro borta. Där-
emot funnos i en gård i Järeda socken dunkla hågkomster av vad en för omkring trettio år sedan avliden 93-årig farfar brukat berätta. Trettondagskvällen, afton förut eller trettondagen, hade ett par stjärngossar gått omkring och sjungit, och de hade haft en gran med ljus i, när de gingo omkring i stugorna. Och enligt vad sagesmannen ville minnas skulle en flicka ha varit med. Vidare såde sig en i Skirö bosatt 73-årig kvinna, vars mor var från Nye sn i Östra härad, minnas hur denna talat om, att när julen var slut, skulle de ha en buske och gå omkring med i stugorna.

Men om detta var allt, som man hade att berätta om busken, så hade man i stället så mycket mera att förtälja om »bruden», som gick omkring med »julkronan». De flesta uppgifter härom erhöles från Misterhult by i Virserums socken. En pigg och livlig 90-årig gumma berättade, att trettondagskvällen plägade de kläda en liten flicka till brud. Hon skulle ha sin bästa klänning på sig och pryddes med »bonnarosor», skärp och strumpeband, allt vad som kunde fås ihop. Hon gick från stuga till stuga och hade en krona med tolv ljus i, som hon bar. Från varje stuga, dit hon kom, medföljde alla de innevarande, till slut var hela byn med, så att den sista stugan de kommo till blev alldeles full med folk. I den dansades det. »Spel» hade de med sig, och så sjöngo de, såväl kvinnor som män: »Goder afton, goder afton.» Och så togo de fram ett dricksstop och fingo sätta pipen för munnen och dricka. Ibland kunde de gå omkring nyårsaftonen, men mest var det väl trettondagskvällen som de gingo. En annan i Misterhults by år 1845 född och alltjämt därstädes bosatt sagesman hade ganska utförliga uppgifter att lämna, grundade dels på egna hågkomster och dels på vad modern berättat. Trettondagskvällen kläddes en tretton, fjorton års flicka till brud med en av mjölonris eller gröna kvistar hopvriden krona på huvudet. Ingen annan än bruden var utklädd, men hela byns ungdom, ända upp till tjuguaars åldern och över, var med. De hade en svarvad vitmålad träkrona med sig. Det var ingen bestämd i »sällskapet som bar den,

men när de kommit in i förstugan, tändes alla ljusen i kronan, och så tog bruden den i händerna och gick in och satte den på bordet, och då sjöngo de »Goder afton, husfader och matmoder». Hur visan vidare lydde, erinrade sig sagesmannen ej, men den var inte lika med den nuvarande Staffansvisan. Och sedan togo de i ring, och så »sjöngo de lekar» och hade bruden inne i ringen. Sedan var det till att gå till en annan stuga och begynna på samma sätt. Det skulle föreställa stjärnan, som gick före de vise männen till Betlehem. När sagesmannen först var med om denna kringgång, hade de en krona, som tillhörde hela byn gemensamt. Men när den sedan gick sönder, var det ett numera utflyttat folk i byn, som läto göra en, vilken de sedan fingo låna. När sagesmannen var omkring tjugu år, började seden i fråga att avtaga. Genom alla utflyttningar blev byalaget efter hand sprängt och folket mera skingrat. Den sista bruden var »Anna på Berget» för en sextio år sedan. — En annan något yngre sagesman och f. d. Misterhultsbo hade blott en enda gång såsom liten gosse varit med om att se på, när de gingo med ljuskrona ur gård och i gård, från stuga till stuga hela byn igenom. Det var en utav helgdagarna, dock icke juldagen. De talades vid om vilken dag de skulle gå. En flicka valdes till brud, och hon bar kronan, vars ljus blåstes ut, när de gingo från stugan de varit inne i. Bruden dansade med två à tre av husfolket, och så var det till att gå till en annan stuga. Att någon sång vid detta tillfälle förekommit kunde han ej erinra sig.

Vidare berättaden en i Karlstorps sn bosatt och där år 1851 född person, att före hans tid, voro de ute tidigt om morgonen trettondagen före dager innan folk ännu voro uppstigna och sjöngo. De buro en träställning eller ljusstake med ljus i på en bricka och skulle föreställa de tre vise männen. De samlade för att »få fylla» och skulle fägnas, när de kommo.

Ovan har nämnts om »julbusken» i Ljusnarsberg. Men i den västmanländska bergslagen har den även pläгат kallas »Mose buske». Enligt meddelande av adjunkt A. E. Westholm i Falun brukade nämligen hans far, f. år 1832 i Ljusnarsberg, någon gång säga, att julgranen även kallades »Moses buske». Liknande uppgift har han även erhållit från lektor Emil Herlenius från Storfors i trakten av Karl-

skoga bergslag (Värmland), i det att en del äldre personer vid Storfors bruk även säga sig ha hört talas om »Mose buske». I bergslags-trakterna däruppe synes denna benämning alltså ha brukats under 1800-talets förra hälft. Men även från den uppländska slättbygden får man höra talas om »Mose buske» eller »Moses brinnande buske». Förf. har nämligen blivit satt i tillfälle få taga del av några dagböcker, som förts av kammarskrivaren Gustaf Floderus¹ under åren 1813, och 1818—1822 under hans vistelse i föräldrahemmet i Rasbo prostgård, och i vilka anteckningar »Mose buske» varje jul omnämnes.

År 1813 skriver sålunda Floderus: »Den 24 December Iulafton Om morgon högg Mose Buske — — — Om qvällen woro wi alla uppe i Saln. Mose Buske brann. Kl $\frac{1}{2}$ 8 åts och Julklapparne kommo in — — —.» För år 1818 finnes redan d. 16 dec. följande anteckning: »F. m. höll på att göra Mose Buske på B. Brauners manér.» — En vecka därefter eller d. 23 dec. skriver han dock igen: »Ute med Uno och högg Mose buske.» Och dagen därpå, julafton, kommer följande skildring: »Om f. m. var sysselsatt att sätta i ordning och med ljus förse Mose Buske, der de voro 58 — — —.» »Sedan² samlades vi i salen alla, tände den granna Busken och togo bröd, drucko Thé och voro lustiga. — — — Kl 7—8 satte vi oss till Bords och kl. 8 började julklappar och upptåg — — — Gudvarelof för hvar julafton som jag får på gamla viset framlefva.» — Följande år 1819 finns för den 24 dec. följande anteckning: »Julafton — — — Mäst hela f. m. var jag ner i saln syselsatt att göra Mosis Buske och i den sätta 56 ljus. Kl. 6 kommo Strömen och Filén. Busken påtändes. Kl. 8 satte vi oss till bords och Julklapparna räckte till Kl. slagen 12. — — —.» Den 23 dec. 1820 finnes om busken endast följande kortfattade anteckning i marginalen: »E. m. högg Mose buske.» Vidare år 1821 »Julafton. Om morg. med Uno i skogen och högg Mose Buske f. m. lagade den i ordning med ljus — — —. E. m. lagade till Julbockar — — — War syselsatt till $\frac{1}{2}$ 7. då vi samlades i salen — — — Kl. 8 släcktes M. Buske och vi satte oss att äta. Sedan började Julklapparna. — — —»

¹ Tillhöra doktor T. Floderus, Enköping och veterinär T. Floderus, Bjurträsk.

² D. v. s. efter kl. $\frac{1}{2}$ 6 e. m.

Dagboken för år 1822 slutar med den 17 nov. och saknar sålunda anteckningar om julmånaden. Men det var Floderus' sista levnadsår. Endast tjugufem år gammal avled han den 31 dec., tolv dagar efter sin far och en dag före sin enda syster. Samtidigt begrovos de alla tre i Rasbo kyrka.

Av de anförda dagböckerna framgår emellertid, att »Moses Buske» redan år 1813 torde ha varit en i Rasbo prostgård känd företeelse, enär den ju då icke omnämnes såsom något märkligt eller ovanligt. På julaftonens eftermiddag brukade busken tändas och släcktes så vid åttatiden eller senare, när familjen med sina gäster satte sig ned till kvällsmåltiden. Att den tändes någon annan dag under helgen omnämnes icke. Så vidare liten synes busken i Rasbo icke hava varit, då den på sina grenar kunnat få plats för ända till 58 ljus. Men några andra prydnader än de många ljusen synes »den granna busken» icke ha haft. Måhända förekommo sådana på den, som kläddes »på Brauners manér», för så vitt denna ej utgjordes av någon busk- eller trädliknande krona eller stake, som mångenstädes och även i Uppland varit bruklig. B. Brauner torde med stor sannolikhet vara identisk med den med Floderus jämnårige baron Joh. Rob. Brauner, f. 1799 på Lindholmens gård i Uppland.

Någon i Rasbo övlig sed torde »Moses brinnande buske» emellertid ej ha varit. Prosten Floderus' efterträdare var den i Rasbo födde doktor, sedermera pastor primarius C. P. Hagberg, men hans på Rasbo uppvuxna yngre barn talade, förf. veterligt, aldrig om någon »Mose Buske». Någon uppländssed förefaller den ej heller att ha varit att döma av de, vid efterforskande av julgranens första uppträdande inom olika delar av landet, hitintills influtna uppgifter.¹

Men varifrån har då »Mose Buske» kommit till den uppländska prästgården? Prosten dr Mathias Floderus var son till professor Johan Floderus i Uppsala (f. 1721 d. 1787), prästson ifrån Skatelövs socken i Småland, men från hans fädernehem torde den dock näppeligen stamma. Måhända då från prostens modernehem? Professor Floderus' hustru (f. 1746 d. 1813) var dotter till domprosten Asp i

¹ Dylika uppgifter emottagas tacksamt av förf. under adress Nordiska Museet, Stockholm 14.

Uppsala, gift med en kyrkoherdedotter ifrån Våla. Möjligt är ju, att »Mose Buske» på hennes tid varit i bruk i denna del av Västmanlands län. Sannolikare är dock, att det varit prosten Mathias' hustru, Christina Maria Berg, f. 1778 d. 1844, och enligt uppgift från Sala landsförsamling,¹ som fört denna sed från sitt föräldrahem i den västmanländska bergslagen till sitt nya hem i Rasbo prostgård, för så vitt den ej där gjort sitt inträde från alldeles främmande håll. Men i förstnämnda fall skulle man då få räkna med, att det skett redan år 1795, då hon trädde i äktenskap med Floderus.

Den julaftonskvällen brinnande »Mose Buske» synes emellertid stå i betydligt mycket närmare samband med vår nutida julgran än Risinge julbuske, vilken någon dag vid juletid av brudklädda flickor inbärs i dansstugan. På några undantag när synes dock samtliga »buskar» ha hört hemma i bergslagstrakterna.

ZUSAMMENFASSUNG.

Louise Hagberg: Weihnachtsbusch, Weihnachtskrone und Moses' brennender Busch.

Ein häufig erwähntes und diskutiertes Thema ist die Mitteilung R. Dybecks von dem »julbuske» (Weihnachtsstrauch) in Risinge Bergslag (Bergwerksdistrikt) in Östergötland, ein mit Kerzen geschmücktes Tannenbäumchen, das von zwei weiss gekleideten und mit Kronen versehenen Mädchen in den Tanzsaal hineingetragen wird. Anlässlich einer von Professor Nils Lithberg neulich angetroffenen Handschrift, welche von Doktor N. E. Hammarstedt als den ursprünglichen Text dieser Angabe erklärt ist, wird diese Frage wieder aktuell. Ausser der Dybeckischen Schilderung ist dieser Brauch auch von der im Kirchspiel Risinge im Jahre 1837 geborenen Verfasserin Math. Lönnberg erwähnt worden. Im Kirchspiel Risinge sind heutzutage, laut dieses Jahr angestellter Nachforschungen, keine derartigen Traditionen mehr vorhanden, dagegen hat die Verfasserin solche im angrenzenden Kirchspiel Skedevi notiert. Infolge dessen gibt sie Aufschluss darüber was mit »Risinge Bergslag» zu verstehen ist, und demgemäss hat sie Untersuchungen auch in den anderen dortigen Kirchspielen angefangen. Im Kirchspiel Vånga hat man freilich von dem »julbuske» Erwähnung getan; er scheint aber mit dem jetzt gewöhnlichen Weihnachtsbaum ganz identisch zu sein. Die Benennung »julbuske» statt Christbaum ist nicht ungewöhnlich gewesen, wovon Beispiele von 1820 und 1830 aus Södermanland und Västmanland gegeben sind. Mit den Traditionen von dem Risingejulbuske scheinen die

¹ För de Floderuska släktuppgifterna har förf. att tacka lektor Matts Floderus i Västerås.

aus Småland erhaltenen Mitteilungen mehr übereinstimmend zu sein. Anfangs des vorigen Jahrhunderts gingen in einigen dortigen Dörfern Burschen und Mädchen eine Hymne singend, von Haus zu Haus mit einer mit Kerzen geschmückten Tanne. In einem Dorfe hat ein als Braut verkleidetes Mädchen einen der Dorfgemeinde zugehörige Kronenleuchter getragen, welcher den Bethlehemstern darstellen sollte. In Västmanland ist der »julbuske« auch »Moses brinnande buske« genannt worden. Dieselbe Benennung war auch laut der Notizen einiger Tagebücher aus den Jahren 1813, 1818—1821 in Uppland bekannt. Doch scheint dieser Brauch dort nicht einheimisch gewesen zu sein, sondern stammt möglicherweise aus Västmanland. Die meisten der hier erwähnten Julbuske-Angaben sind aus den Bergwerksdistrikten erhalten worden.
